Наукон-методикон журнал

РУХСТАУÆГ

Журналы редакци:

Сæйраг редактор – Майрæмыхъуаты Фатимæ

РЕДКОЛЛЕГИ:

Гæззаты Татьянæ, Гугкаты Зæлинæ, Джанайты Ларисæ, Дзытиаты Эммæ, Исахъты Людмилæ, Кцойты Маринæ, Солтанты Джульетæ, Уалыты Татьянæ, Хозиты Эльвирæ, Хъамболты Тамерлан, Цопанты Ритæ.

Журналы æддаг цъарыл – Дзæуджыхъæуы 3-æм скъолайы ахуыргæнæг Уалыты Илонæ, Цæгат Кавказы адæмты мадæлон æвзæгты ахуыргæнджыты конкурсы архайæг

© СО РИПКРО, 2017
©ИПК «Литера», 2017

НОМЫРЫ ИС:

ДÆ КАД МЫГГАГМÆ У ЦÆРИНАГ...

НАФИЙЫ МЫСГÆЙÆ 9

ДЖЫККАЙТЫ ШАМИЛЫ УАЦ «ХÆРЗГÆНÆГ»-ÆЙ 10

Биазырты Аллæ

НАФИЙЫ СФÆЛДЫСТАДОН ÆМÆ ЗОНАДОН БÆРЗÆНДТÆ 11

АХУЫРАД ÆМÆ НАУКÆЙЫ МИНИСТРАДЫ

ЦЫБЫРÆЙ НÆ ИУМÆЙАГ КУЫСТЫ ТЫХХÆЙ 15

ПОЛИЛИНГВАЛОН (ИРОН-УЫРЫССАГ) АХУЫРАДЫ МОДЕЛЫ БЫНДУРЫЛ КУЫСТ КÆМ ЦÆУДЗÆН, УЫЦЫ РÆВДАУÆНДÆТТЫ НОМХЫГЪД 17

АХУЫРГÆНÆН ЧИНГУЫТЫ НОМХЫГЪД (2017-2018-ÆМ АХУЫРЫ АЗ) 18

ПРОЕКТ *«АЗТЫ СÆРТЫ, ÆНУСТЫ СÆРТЫ – МА РОХ КÆНУТ» («ЧЕРЕЗ ГОДА, ЧЕРЕЗ ВЕКА – ПОМНИТЕ»)* *20*

АХУЫРАДЫ КУСДЖЫТЫ ЗОНЫНДЗИНÆДТÆ УÆЛДÆРГÆНÆН ИНСТИТУТЫ НОГ ПРОЕКТ

Исахъты Людмилæ

АКЗУИ-ТЫ ПРОЕКТ «АЗТЫ СÆРТЫ, ÆНУСТЫ СÆРТЫ – МА РОХ КÆНУТ» («ЧЕРЕЗ ГОДА, ЧЕРЕЗ ВЕКА – ПОМНИТЕ») 21

Цогойты Зæлинæ

МÆ ХЪУЫДЫТÆ ПРОЕКТ «АЗТЫ СÆРТЫ, ÆНУСТЫ СÆРТЫ – МА РОХ КÆНУТ!» – Ы ТЫХХÆЙ 23

ПРОЕКТЫ АРХАЙДЖЫТЫ КУЫСТЫТÆЙ 25

КОНКУРСТÆ, КОНКУРСТÆ, КОНКУРСТÆ...

2017 АЗЫ ИРОН ÆВЗАГ ÆМÆ ЛИТЕРАТУРÆЙЫ ХУЫЗДÆР АХУЫРГÆНÆГ 34

Нæкуысаты Иринæйы

КОНКУРСОН РАНЫХАС (хи презентаци) 35

НОГ ФÆЛВАРÆНЫ ХУЫЗ 9-ÆМ КЪЛАСЫ 38

КУСÆМ НОГ АХУЫРАДОН СТАНДАРТМÆ ГÆСГÆ

Майрæмыхъуаты Ф., Кцойты М., Хозиты Э.

ХÆСЛÆВÆРДТÆ ИРОН ÆВЗАГÆЙ 40

Уалыты Т., Солтанты Д.

ХÆСЛÆВÆРДТÆ ИРОН ЛИТЕРАТУРÆЙÆ 43

Томайты З., Дзытиаты Э., Джанайты Л.

ХÆСЛÆВÆРДТÆ, ИРОН ÆВЗАГ ЧИ НÆ ЗОНЫ, УЫЦЫ СКЪОЛАДЗАУТÆН 47

АХУЫРГÆНДТÆ – СКЪОЛАЙÆН

Куыдзойты Анжелæ

ТЕКСТ КУЫД НЫХАСЫ ИУÆГ 48

Майрæмыхъуаты Фатимæ

АЛЫХУЫЗОН СОЧИНЕНИТЫЛ КУСЫНЫ МАДЗÆЛТТÆ 58

Уалыты Татьянæ**СÆЙРАГ ДОМÆНТÆ НОГ АХУЫРАДОН СТАНДАРТМÆ ГÆСГÆ АРÆЗТ ИРОН ЛИТЕРАТУРÆЙЫ УРОКТÆМ 70**

Куыдзойты Анжелæ

НЫХАСЫ ХУЫЗТÆ, ФОРМÆТÆ ÆМÆ ЖАНРТÆ 74

СЕМИНАРТÆ ÆМÆ ГОМ УРОКТÆ

Нæкуысаты Иринæ

ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОК 6-ÆМ КЪЛАСЫ 77

Джериаты Мæдинæ

ИРОН ЛИТЕРАТУРÆЙЫ УРОК 6-ÆМ КЪЛАСЫ 80

Елуаты Анжелæ

ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОК 3-АГ КЪЛАСЫ
(ИРОН ÆВЗАГ ЧИ НÆ ЗОНЫ, УЫЦЫ СКЪОЛАДЗАУТИМÆ КУЫСТ)......86

Цæразонты Мæдинæ

ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОК 4-ÆМ КЪЛАСЫ 88

Елуаты Анжелæ

ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОК 6-ÆМ КЪЛАСЫ 91

Бæзыты Дианæ

ИРОН ÆВЗАГ ЧИ НÆ ЗОНЫ, УЫЦЫ СКЪОЛАДЗАУТИМÆ КУЫСТЫ УРОК (2-АГ КЪЛАС)......95

ФÆЛТÆРДДЗИНАД – БАФÆЗМ ÆЙ

Карсанова З. Г.

УРОК ЛИТЕРАТУРЫ В 9 КЛАССЕ. ФАТУМ «ФАТИМЫ» (ПО КАВКАЗСКОЙ ПОВЕСТИ КОСТА ХЕТАГУРОВА «ФАТИМА») 99

Карсанова З. Г.

УРОК ЛИТЕРАТУРЫ В 9 КЛАССЕ. КАК ПОЯВИЛСЯ ФÆНДЫР (ПО НАРТСКОМУ ЭПОСУ)

Дзытиаты Эммæ

ДИКТАНТЫ МЕТОДИКÆ ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОКТЫ РАЙДАЙÆН СКЪОЛАЙЫ...... 109

ИРОН ÆВЗАГ РАЙДАЙÆН СКЪОЛАЙЫ 109

Саламаты Лидæ

ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИТÆ РАЙДАЙÆН СКЪОЛАЙЫ (4-ÆМ КЪЛАС) 115

Чертыхъоты Ленæ

ФОНЕТИКОН ХЪÆЗТЫТÆ ИРОН ÆВЗАДЖЫ УРОКТЫ 121

Туаты Камиллæ

ЛЕКСИКОН КУЫСТ АРАЗЫНЫ МАДЗÆЛТТÆ РАЙДАЙÆН СКЪОЛАЙЫ...... 124

ИРОН ÆВЗАГ РÆВДАУÆНДОНЫ

Хæбæлаты Алетæ

ДИДАКТИКОН ХЪАЗТ: «ÆРДЗ. АФÆДЗЫ АФОНТÆ»... 127

ФÆСУРОКТЫ КУЫСТ

Лохты Ритæ

ИРОН ÆВЗАДЖЫ БÆРÆГБОН *(7-8-æм къæлæсты ахуырдзаутимæ куыст)* **...................................... 131**

Гæззаты Татьянæ

«МАДÆЛТЫЛ УÆ ХУЫЗДÆР ЗАРÆГ ЗАРУТ!» (ЛИТЕРАТУРОН-МУЗЫКАЛОН КОМПОЗИЦИ) 135

АХУЫРГÆНÆДЖЫ СФÆЛДЫСТАДÆЙ

Гæджынон-Хабæты Риммæ..139

Гæджиты Хадизæт. 141

НӔ ЗЫНАРГЪ АХУЫРГӔНДЖЫТӔ!

Ног къахдзӕф та уӕм ӕрбакодта журнал «Рухстауӕг». Ӕнхъӕлмӕ йӕм кӕй касты-стут, уый зонӕм.

Ацы номыры уӕ размӕ хӕссӕм нӕ ӕнтыстдзинӕдтӕ ӕмӕ уӕхи куысты фӕстиуджытӕ.

Йӕ фӕрцы базонгӕ уыдзыстут ирон ӕвзаг ӕмӕ литературӕйы теори ӕмӕ методикӕйы ног ӕнтыстытимӕ, журналимӕ бирӕ азты ӕмгуыст чи кӕны, ӕмӕ цӕстуарзонӕй йӕ фӕлтӕрддзинад уе 'хсӕн парахат чи кӕны, уыцы ахуыргӕнджыты куыстытимӕ, раппӕлинаг ӕмӕ бафӕзминаг методикӕтыл.

Журналы фӕрстыл нӕ зындгонд ахуыргӕндты фарсмӕ сӕ чысыл фӕлварӕн куыстытимӕ ӕрбалӕууыдысты фидӕны ахуыргӕнджытӕ – ЦИПУ-йы студенттӕ. Афтӕмӕй журнал ӕрыгон фӕлтӕры бӕтты хистӕртимӕ, уар-зын сын кӕны педагогон дӕсныйад, разӕнгард сӕ кӕны арфӕгонд куыстмӕ.

Ацы номыры уӕ зонгӕ кӕнӕм нӕ ног проектимӕ ***«Азты сӕрты, ӕнусты сӕрты – МА РОХ КӔНУТ» («Через года, через века – ПОМНИТЕ»),*** *йӕ ны-сан – Ирыстоны сабитӕ хӕсты темӕ куыд ӕмбарынц, цы зӕрдӕ йӕм дарынц, уый раргом кӕнын. Проект баххӕст кӕнынил бацархайдтой сывӕллӕттӕ ӕмӕ ахуыргӕнджытӕ, хъомылгӕнджытӕ ӕмӕ ныййарджытӕ. Чиныг мыхуырмӕ бацӕттӕ кодтой нӕ институты кусджытӕ, рауагъдӕдтӕ СЕМ (Цӕгат Иры-стон-Алани) ӕмӕ «Русское слово» (Мӕскуы). Стыр бузныг сӕ 'ппӕтӕн дӕр.*

Журналӕй арӕм дзӕнӕты бадинаг ***Джусойты Нафийы*** *рухс ном, ирон адӕмы фидӕн ӕмӕ культурӕйы сӕраппонд удуӕлдай тох чи фӕкодта, уыцы па-триоты. Стыр ӕвӕрӕн бахаста Нафи нӕ ахуырады райрӕзтмӕ, скъоладзаутӕ ирон аив ныхас ӕмӕ нӕ фысджыты цард ахуыр кӕнынц йӕ чингуытӕм гӕсгӕ.*

Ивгъуыд ахуыры аз институт бацархайдта Мӕздӕджы скъолаты дистан-цион ӕгъдауӕй ирон ӕвзаджы урокты скӕнынил. Мах бузныг стӕм, ацы хъуыд-даджы нӕ фарсмӕ чи 'рбалӕууыд, уыцы ахуыргӕнджытӕй. Уырны нӕ, кӕрӕдзи 'мбаргӕйӕ дарддӕр дӕр афтӕ кӕй архайдзыстӕм, уый.

Цӕгат Ирыстон-Аланийы Сгуыхт ахуыргӕнӕг,
Ахуырады кусджыты зонындзинӕдтӕ
уӕлдӕргӕнӕн институты ректор
Исахъты Людмилӕ

АРВ ÆМÆ ЗÆХХ

Æз арвмæ кæсын сахуыр дæн чысылæй,
Æмæ мæм каст: уым баронæй-фыдсылæй
Нæ хохы зæдтæ цины фынгыл бадынц,
Цæгъды сын НартАцæмæз уадындз!..

Бæллиццаг Дуне! Систон æм цæуынтæ, –
Мæ зæрдæ рад уæргъуын мигътæн сæ уындæй.
Æвидигæ тых бацыди мæ къæхты,
Æмæ хылдтæн уæлдæр-уæлдæр нæ хæхтыл.

Ысхæццæ дæн бæрзонд цъуппытæй иумæ,
Тыхсгæ кæсын йæ урс æнгуылдз, йæ сиумæ…
Мæ зæрдæ ризы: «Æврæгътæн – сæ хизæн!..
Зæххон лæгæн нæй уым сæрмæ ысхизæн…»

Æллæх Дуне! Мæ рухс балцæн – йæ кæрон!..
Зæххон лæджы кæд уагътой, кæ æмгæрон
Æрвон зæдтæ!.. Хæларудæй, фыдсылæй
Сæ буц фæндон – цæрой уæларв фæрсылæй!..

Мæ зæххон уд! Цы хъом дын ысты зæдтæ?!
Дæ фæндаг дар цы-бæрзонддæр нысæнттæм, –
Кæд нæй уæларвмæ стæхынæн хæрзамал,
Уæд хурмæ кæс æмæ æрвзæдæй амæл,
Нæртон лæг Прометейау!..

7.04. 2004.
Нафи